

KONFERENCE

Produktivitātes dialogs

15/02/24

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE

LV PEAK
LATVIJAS UNIVERSITĀTES DOMNĪCA

Izglītības un zinātnes
ministrija

Ekonomikas ministrija

LATVIJAS UNIVERSITĀTES BIZNESĀ, VADĪBAS UN EKONOMIKAS FAKULTĀTES
PRODUKTIVITĀTES ZINĀTNISKAIS INSTITŪTS
“LATVIJAS UNIVERSITĀTES DOMNĪCA LV PEAK”

LV PEAK
LATVIJAS UNIVERSITĀTES DOMNĪCA

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
**BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE**

LATVIJAS PRODUKTIVITĀTES ZIŅOJUMS 2023

15.02.2024

SATURS

LATVIJAS PRODUKTIVĪTĀTES ZIŅOJUMA BŪTĪBA

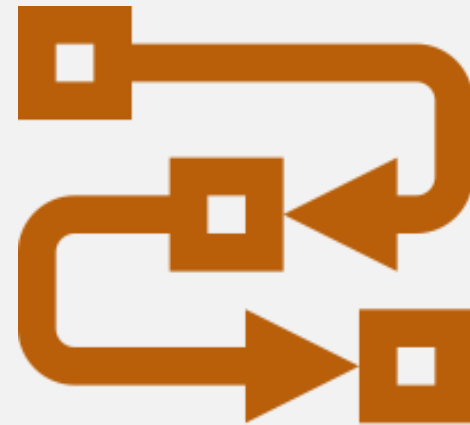
PRODUKTIVĪTĀTES DINAMIKA UN FAKTORI LATVIJĀ

INVESTĪCIJAS UN KAPITĀLA ATDEVE LATVIJĀ

SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS

LATVIJAS PRODUKTIVITĀTES ZIŅOJUMA BŪTĪBA

KAS IR LATVIJAS PRODUKTIVITĀTES ZIŅOJUMS?

Ministru kabinets 2019.gada 29.oktobrī delegēja LU domnīcu LV PEAK pārstāvēt Latviju ES dalībvalstu produktivitātes padomju tīklā. Atbilstoši ES Padomes rekomendācijai produktivitātes padomei reizi gadā ir jāpublicē produktivitātes ziņojums.

Līdz šim LU domnīca LV PEAK ir publicējusi 3 Latvijas produktivitātes ziņojumus (LPZ):

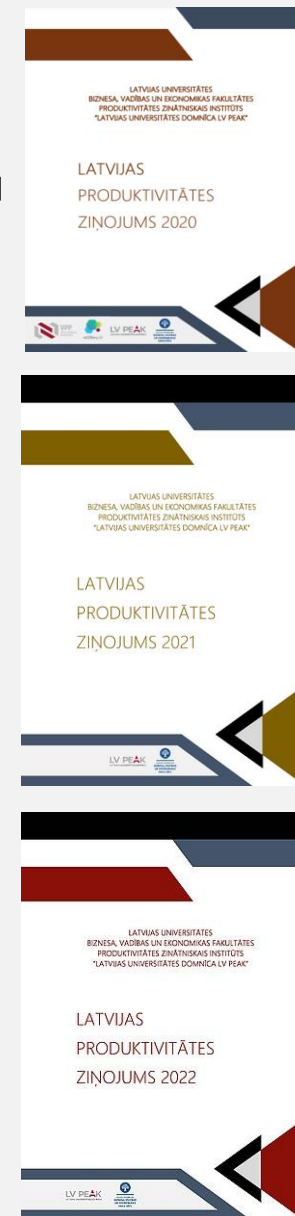
– **LPZ 2020** - analizēti produktivitātes dinamika un faktori, izstrādāti Latvijas ekonomikas attīstības ilgtermiņa scenāriji, padziļināti pētīts infrastruktūras ieguldījums produktivitātes veicināšanā, sniegtas rekomendācijas politikas veidotājiem. **Piedāvāti produktivitāti veicinošie uzņēmumu valsts atbalsta kritēriji.** Kritēriji tika pamatoti, izmantojot 167 tūkst. Latvijas uzņēmumu parametru matemātisko analīzi no ORBIS datubāzes par laika periodu 2011.-2018.gadam.

– **LPZ 2021** - analizēti produktivitātes dinamika un faktori, precizēti Latvijas ekonomikas attīstības ilgtermiņa scenāriji, kā arī padziļināti pētīta attālinātā darba ietekme uz produktivitāti, sniegtas rekomendācijas politikas veidotājiem.

– **LPZ 2022** - analizēti produktivitātes dinamika un faktori, **padziļināti pētītas investīcijas un kapitāla atdeve**, sniegtas rekomendācijas politikas veidotājiem.

Sagatavošanā ir LPZ 2023 – tiks analizēti produktivitātes dinamika un faktori, investīcijas un kapitāla atdeve, **jauniešu konfidences noskaņojums par ekonomiskiem procesiem valstī**, sniegtas rekomendācijas politikas veidotājiem.

LPZ balstās uz LU domnīcas LV PEAK zinātniskajām iestrādēm un pētījumiem.

LATVIJAS UNIVERSITĀTES DOMNĪCAS LV PEAK ZINĀTNISKĀS IESTRĀDES UN PĒTĪJUMI 2022. un 2023.GADĀ

KLIMATA MĒRĶU EKONOMISKĀS IETEKMES MODELĒŠANA UN ANALĪZE – darbs turpināsies 2024. gadā

EIROPAS SAVIENĪBAS IEGULDĪJUMU IETEKMES UZ LATVIJAS TAUTSAIMNIECĪBU KVANTITATĪVA NOVĒRTĒŠANAS MODEĻA IZVEIDE – pabeigts 2023. gada maijā

MAKROEKONOMISKO UN BUDŽETA PROGNOŽU KVALITĀTES EX-POST IZVĒRTĒJUMS – pabeigts 2023.gada oktobrī

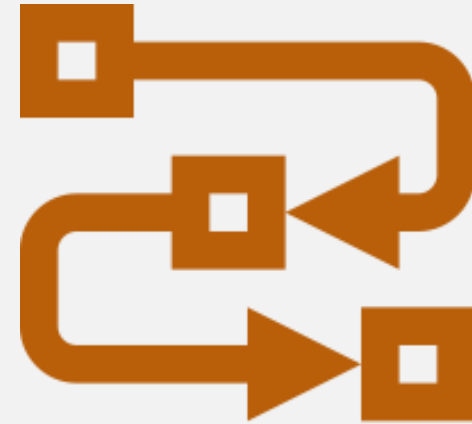
APSTEIDZOŠO INDIKATORU RĪKA IZVEIDE, t.sk. atvērto datu izmantošana u.c. alternatīvi risinājumi reālā laika ekonomikas monitoringam (inovācijas, eksports, produktivitāte) – pabeigts 2022.gada decembrī

INFLĀCIJAS IETEKME UZ INVESTĪCIJĀM UN PRIEKŠLIKUMI INVESTĪCIJĀM PRODUKTIVITĀTES VEICINĀŠANĀ – pabeigts 2022.gada decembrī

ZAĻAIS KURSS – VIRZĪBA UZ KLIMATNEITRALITĀTI 2050.GADĀ. Stratēģiskie investīciju virzieni eksporta potenciāla attīstībai. Nākotnes tehnoloģijas un investīciju projekti Latvijai - pabeigts 2022.gada decembrī

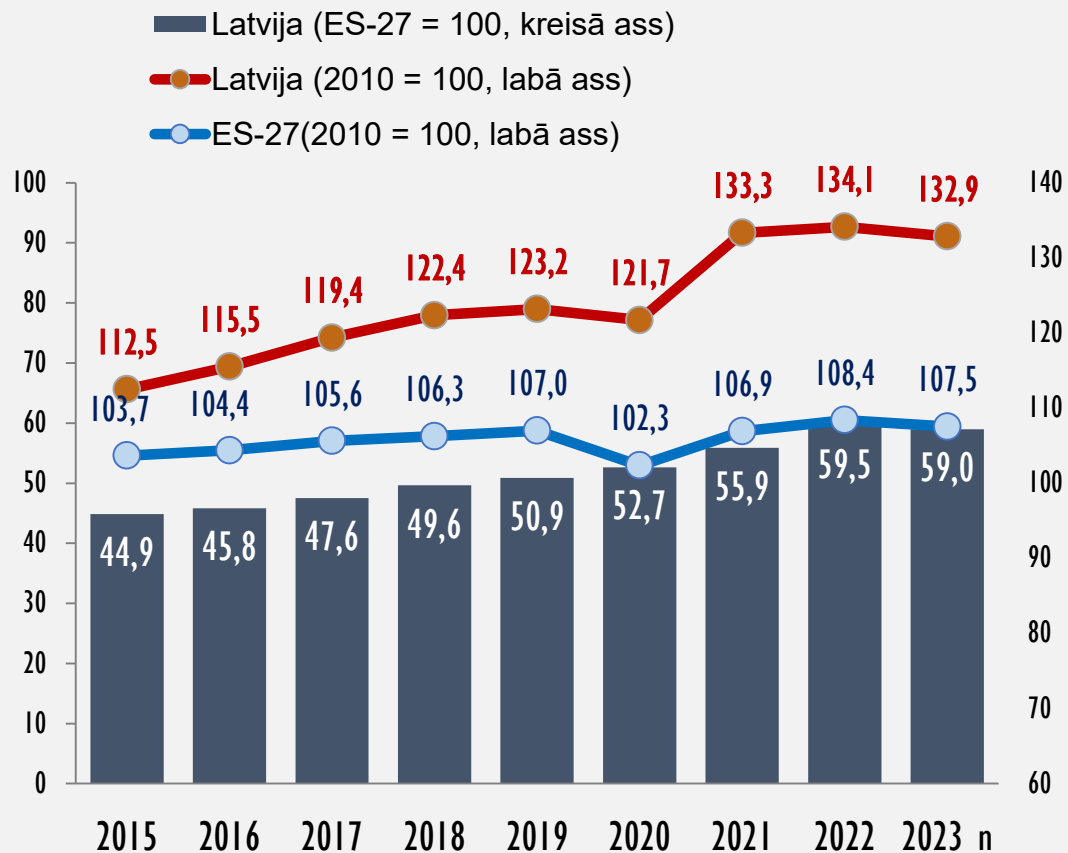
LV PEAK EKONOMISKAIS BAROMETRS – periodisks izdevums, kurā analizēti galvenie makroekonomiskie rādītāji un dotas LV PEAK prognozes

PRODUKTIVITĀTES DINAMIKA UN FAKTORI LATVIJĀ

PRODUKTIVITĀTES DINAMIKA LATVIJĀ IR ĻOTI SVĀRSTĪGA

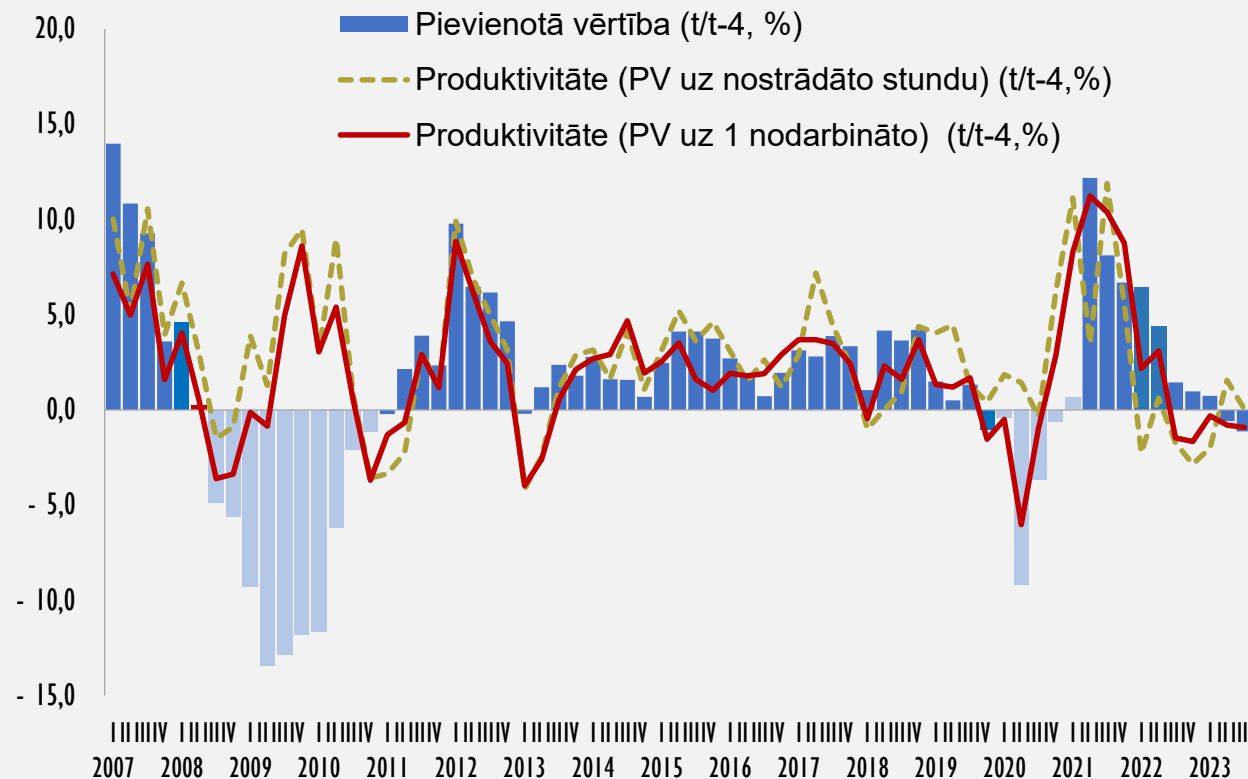
PRODUKTIVITĀTES DINAMIKA LATVIJĀ UN ES

Avots: EUROSTAT, n - LV PEAK novērtējums

LATVIJAS PIEVIENOTĀS VĒRTĪBAS, NODARBINĀTO SKAITA UN NOSTRĀDĀTO STUNDU DINAMIKA

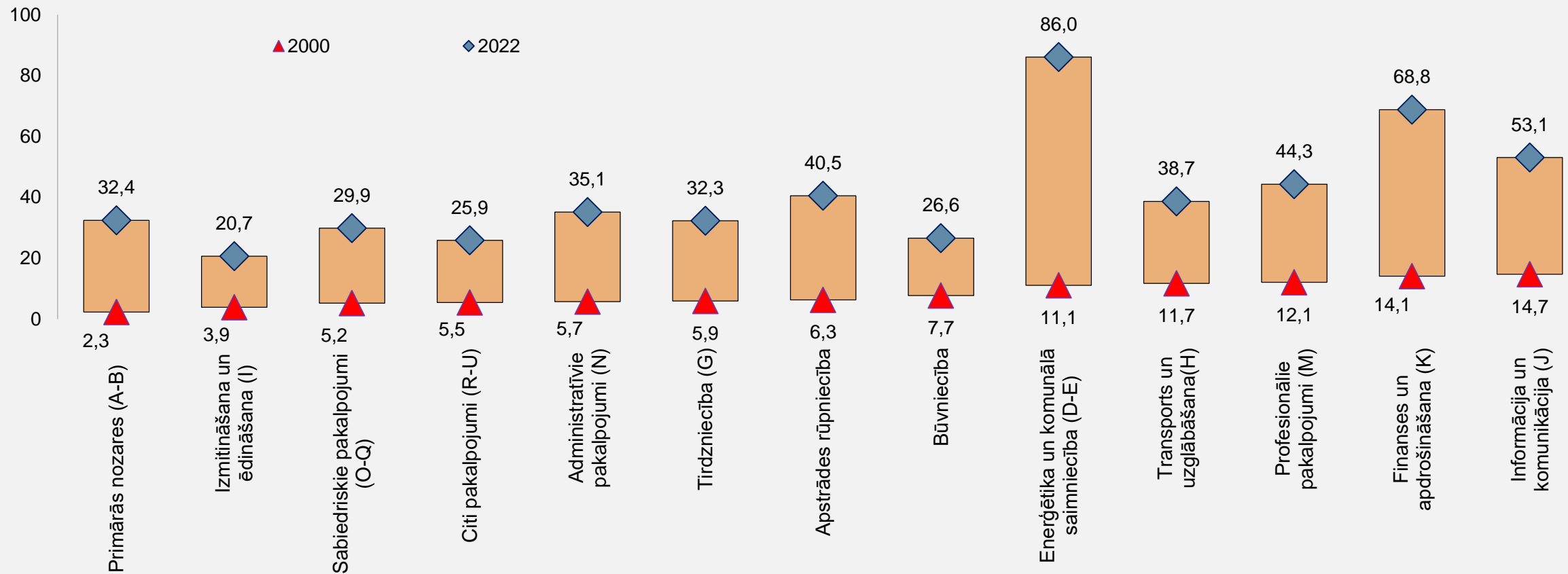
% pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni, neizlīdzināti dati

PRODUKTIVITĀTES PIEAUGUMA TEMPI NOZARĒS IR NEVIENMĒRĪGI

Latvijas nozaru produktivitāte

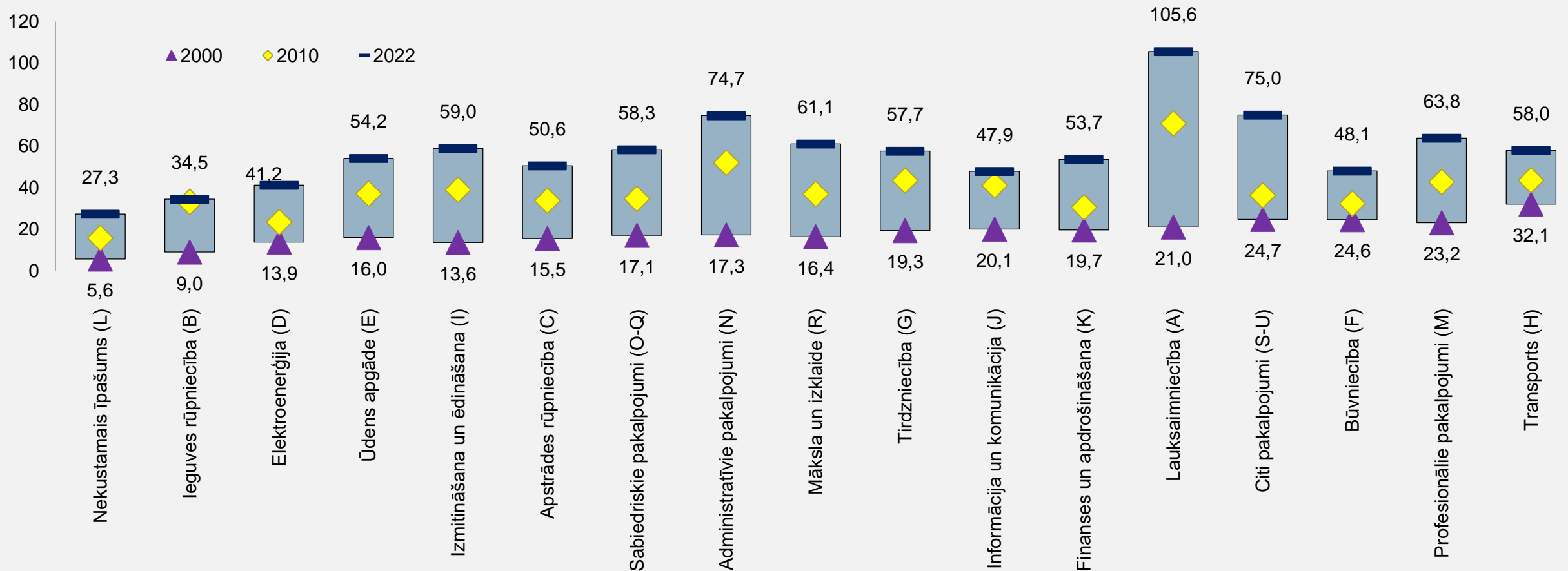
(tūkstošos eiro uz vienu nodarbināto, faktiskajās cenās)

Avots: EUROSTAT, autoru aprēķins

PRODUKTIVĀTES PLAISA MAZINĀS, BET KONVERĢENCES TEMPI NOZARĒS IR ATŠKIRĪGI

Latvijas nozaru produktivitāte pret ES vidējo līmeni
(faktiskajās cenās, ES=100)

Avots: EUROSTAT, autoru aprēķins

NOZĪMĪGĀKIE PRODUKTIVĪTĀTES PIEAUGUMU VEICINOŠIE FAKTORI

Produktivitātes paaugstināšanai ir nepieciešams politikas rīcību kopums—sniegums vienā jomā nevar kompensēt vāju veikumu citā.

Covid-19 pandēmijas izraisītā krīze kalpo kā katalizators straujākām pārmaiņām (digitalizācija, attālinātais darbs u.c.).

Tomēr, produktivitātes fundamentālie faktori paliek nemainīgi un tie ir saistīti ar

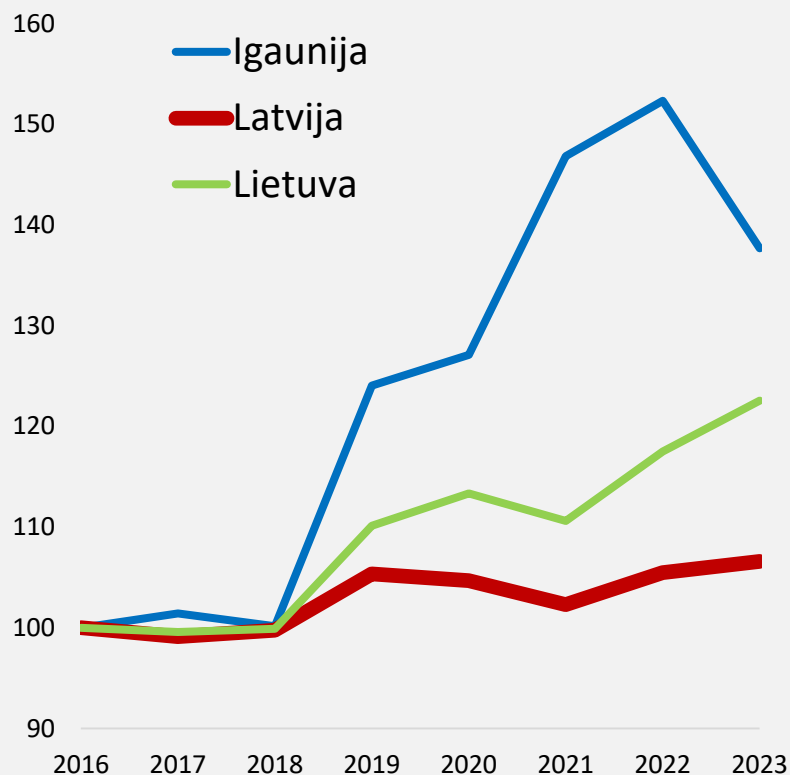
- **IEGULDĪJUMIEM CILVĒKKAPITĀLĀ;**
- **INVESTĪCIJĀM UN KAPITĀLA INTENSITĀTES PALIELINĀŠANU;**
- **SPĒJU IEKĻAUTIES GLOBĀLĀS VĒRTĪBU ĶĒDĒS UN EKSPORTA POTENCIĀLA PALIELINĀŠANU;**
- **DIGITALIZĀCIJU, INOVĀCIJĀM, JAUNU PRODUKTU, PAKALPOJUMU UN METOŽU IZSTRĀDI, U.C.**

Politikas veidotāji nedrīkst aizmirst „vecās” problēmas, kā, piemēram, infrastruktūras nepilnības, reģionu krāsas atšķirības, sociālā nevienlīdzība, u.c.

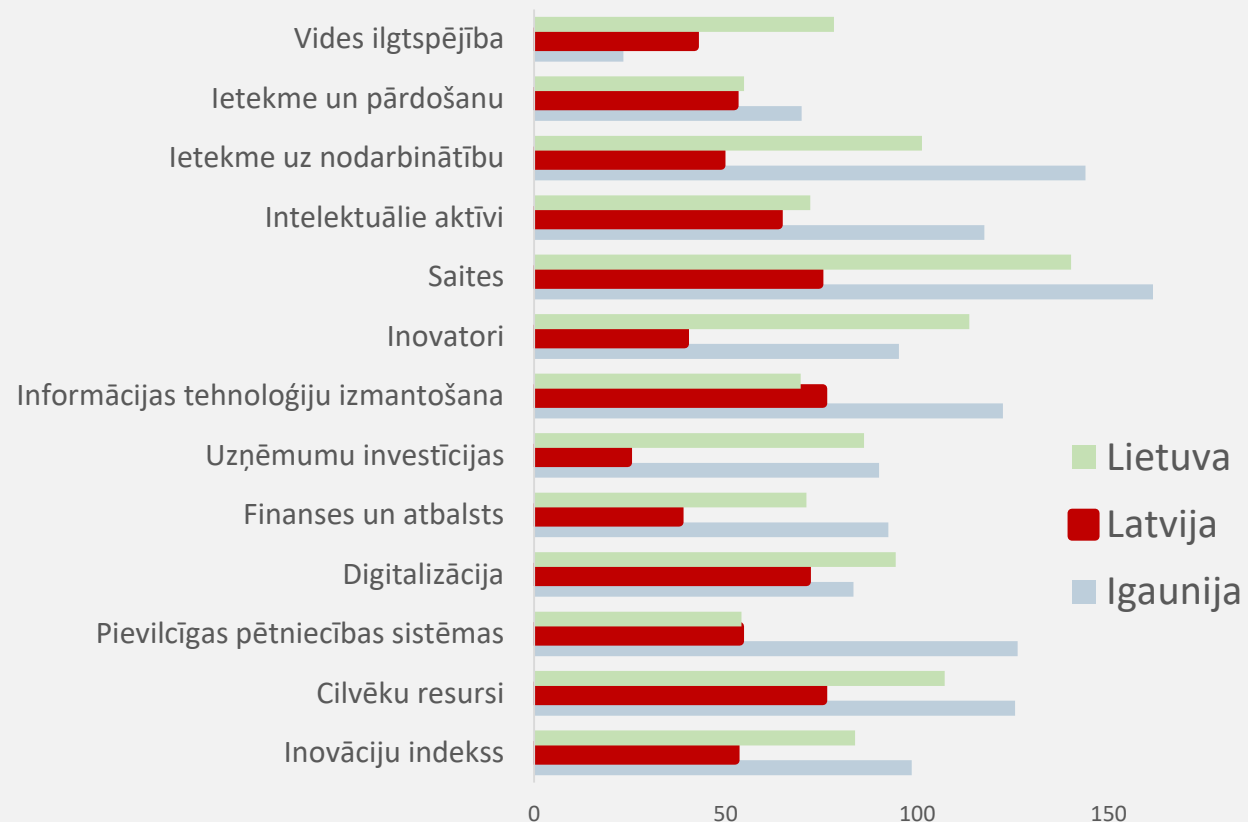
Diemžēl, statistikas dati un dažādi starptautiskie vērtējumi rāda, ka **Latvija būtiski atpaliek no ES augsti attīstītajām valstīm** ražošanas resursu (cilvēku un kapitāla) kvalitātē, digitalizācijā, inovāciju un jauno tehnoloģiju pielietošanā u.tml.

LATVIJA INOVĀCIJAS SNIEGUMĀ GANDRĪZ VISOS RĀDĪTĀJOS ATPALIEK NO IGAUNIJAS UN LIETUVAS

Inovācijas indekss Baltijas valstīs 2016=100

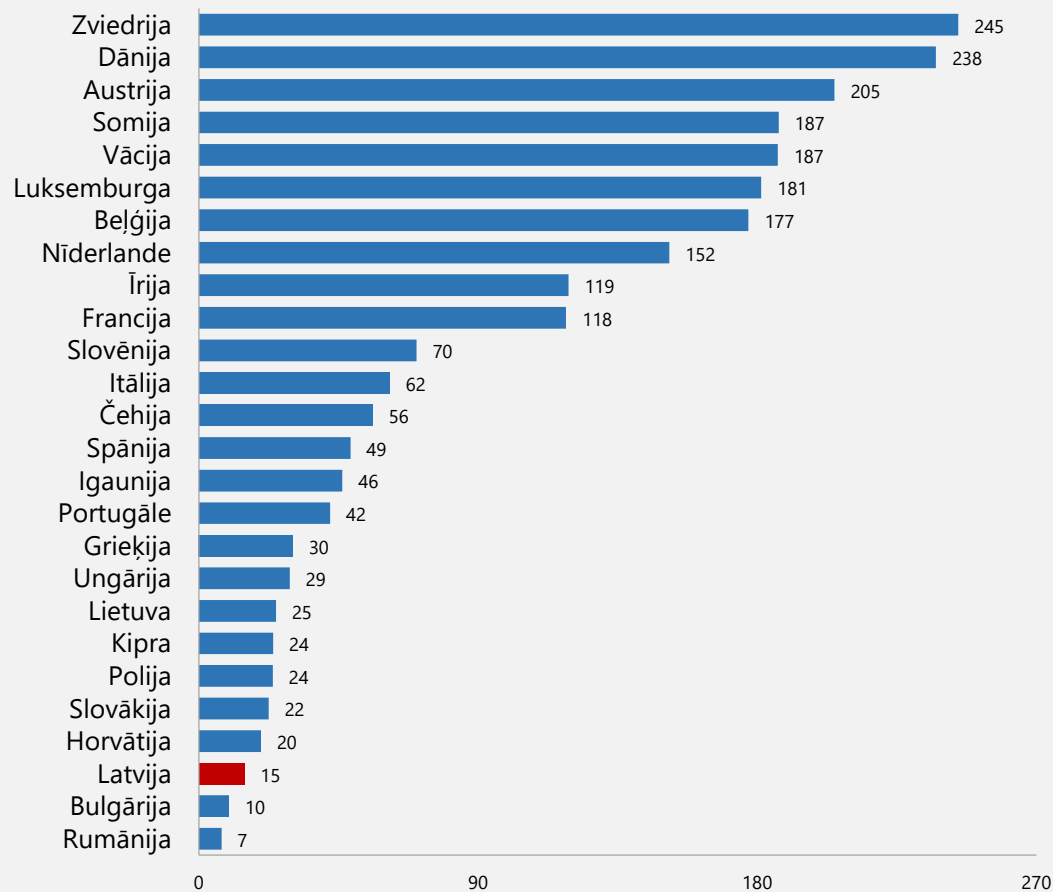
Inovāciju sniegums Baltijas valstīs 2023.gadā (ES=100)

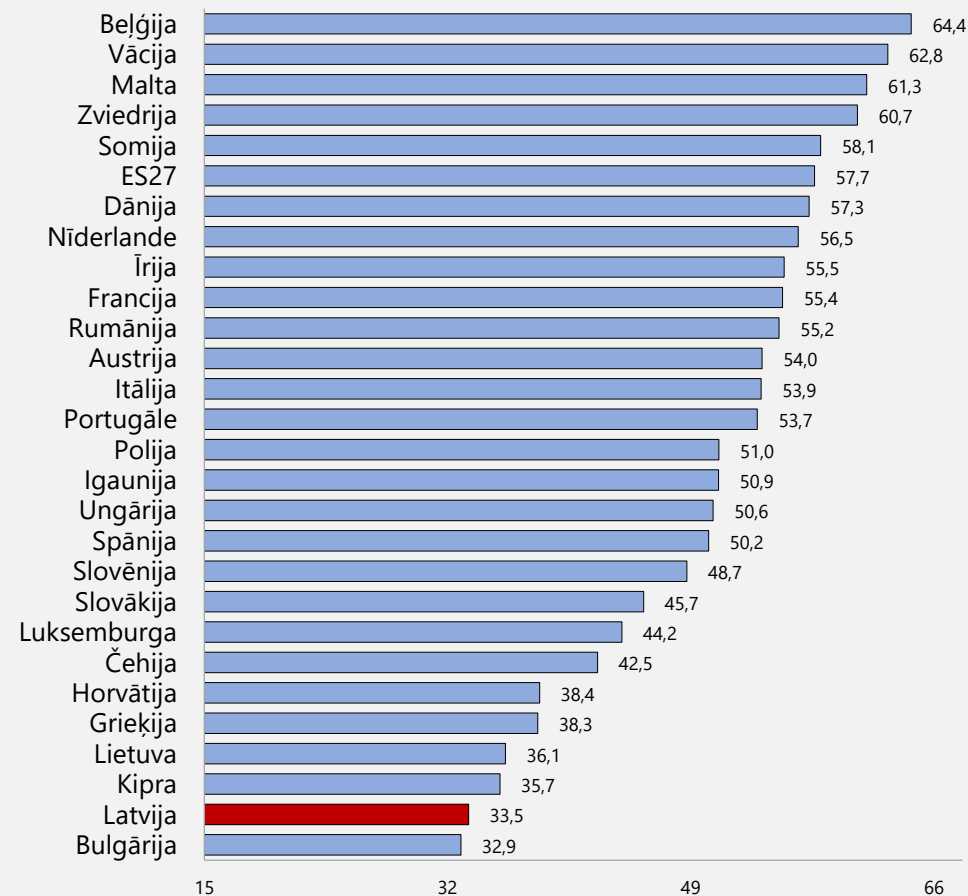
Avots: European Innovation Scoreboard 2023

LATVIJAS P&A KOPĒJAIS FINANSĒJUMS UZ 1 IEDZĪVOTĀJU 2013.-2022.GADOS SASNIEDZA VIDĒJI TIKAI 85,5 EUR GADĀ, KAS IR TIKAI 15% NO ES VIDĒJĀ RĀDĪTĀJA

P&A kopējais finansējums uz vienu iedzīvotāju
(vidēji 2013-2022.gadā, ES = 100)

Uzņēmumu finansējums P&A 2022.gadā* (no kopējā P&A finansējuma, %)

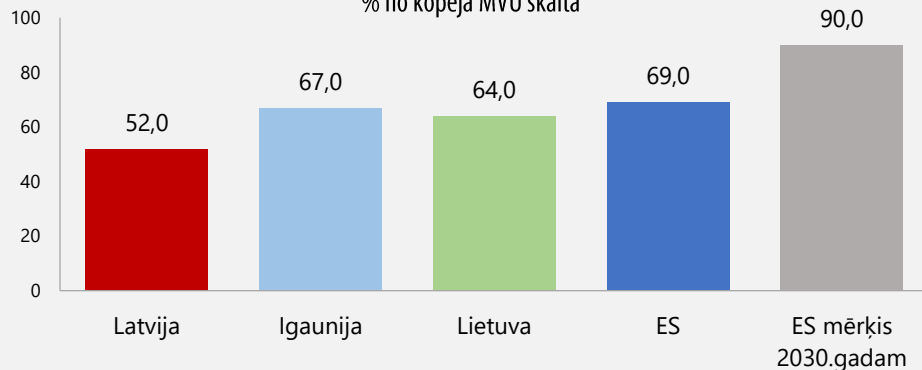
Avots: EUROSTAT, autoru aprēķins, * dati par 2022.gadu, vai pēdējie pieejamie dati.

LATVIJAS DIGITĀLĀS ATTĪSTĪBAS LĪMENIS IR ZEMĀKS PAR ES VIDĒJO LĪMENI

DIGITĀLĀS EKONOMIKAS RĀDĪTĀJI 2023.GADĀ UN ES DIGITĀLĀS DESMITGADES POLITIKAS PROGRAMMAS MĒRĶI

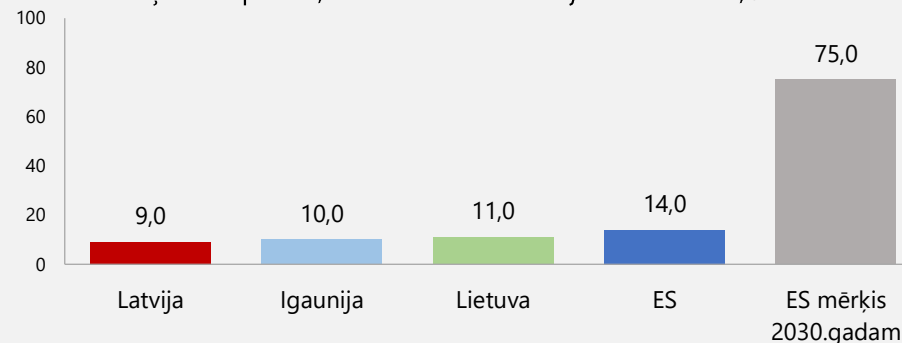
MVU AR VISMĀZ PAMATA DIGITĀLO TEHNOĻĪJU LĪMENI

% no kopējā MVU skaita

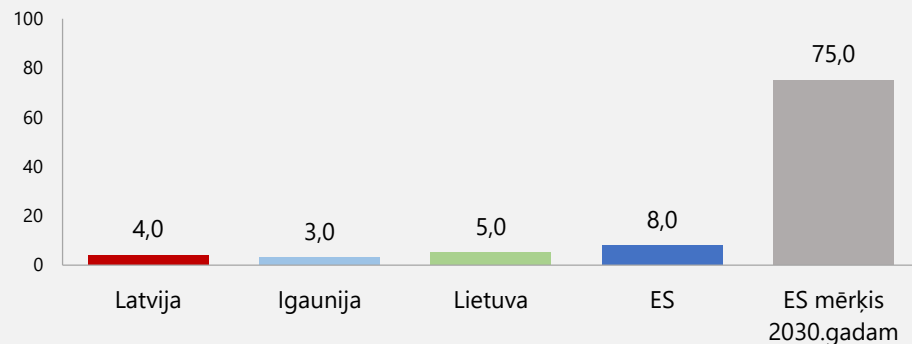
LIELI DATI

uzņēmumu īpatsvars, kuri analizē lielos datus no jebkura datu avota, %

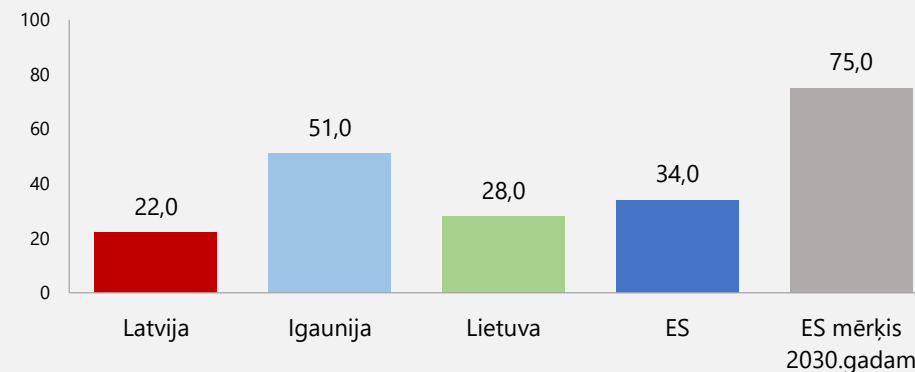
MĀKSLĪGAIS INTELEKTS

uzņēmumu īpatsvars, kuri izmanto vismaz vienu mākslīgā intelekta tehnoloģiju, %

MĀKOŅDATOŠANA

uzņēmumu īpatsvars, kuri izmanto vismaz vienu no mākoņdatošanas pakalpojumiem, %

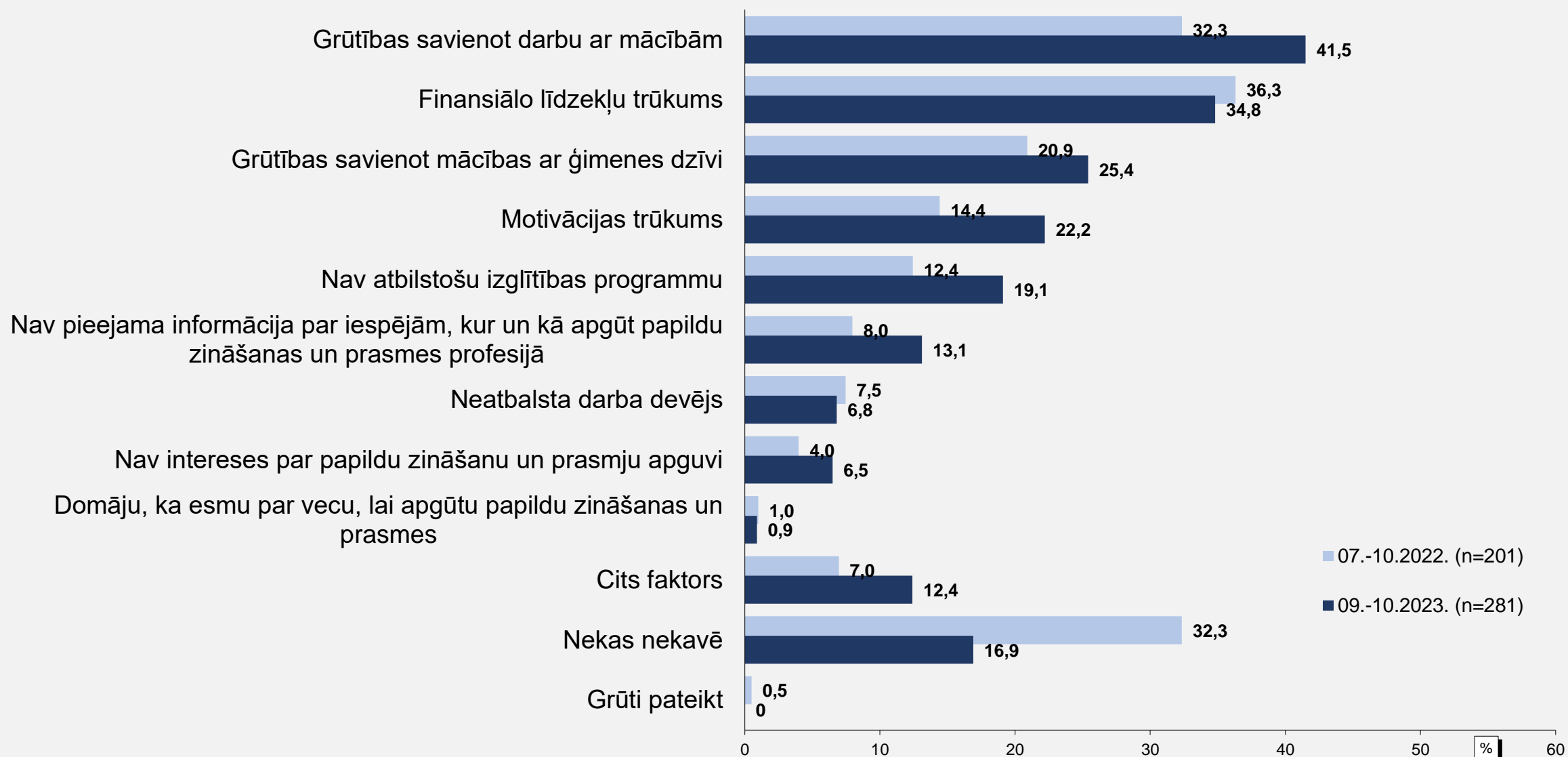
Avots: Eiropas Komisija, Digitālās desmitgades politikas programma

LATVIJĀ TIKAI NELIELA DAĻA PIEAUGUŠO IEDZĪVOTĀJU PIEDALĀS MŪŽIZGLĪTĪBAS AKTIVITĀTĒS

Avots: EUROSTAT, LT – Lietuva, EE – Igaunija, DK – Dānija, FI – Somija, SE – Zviedrija

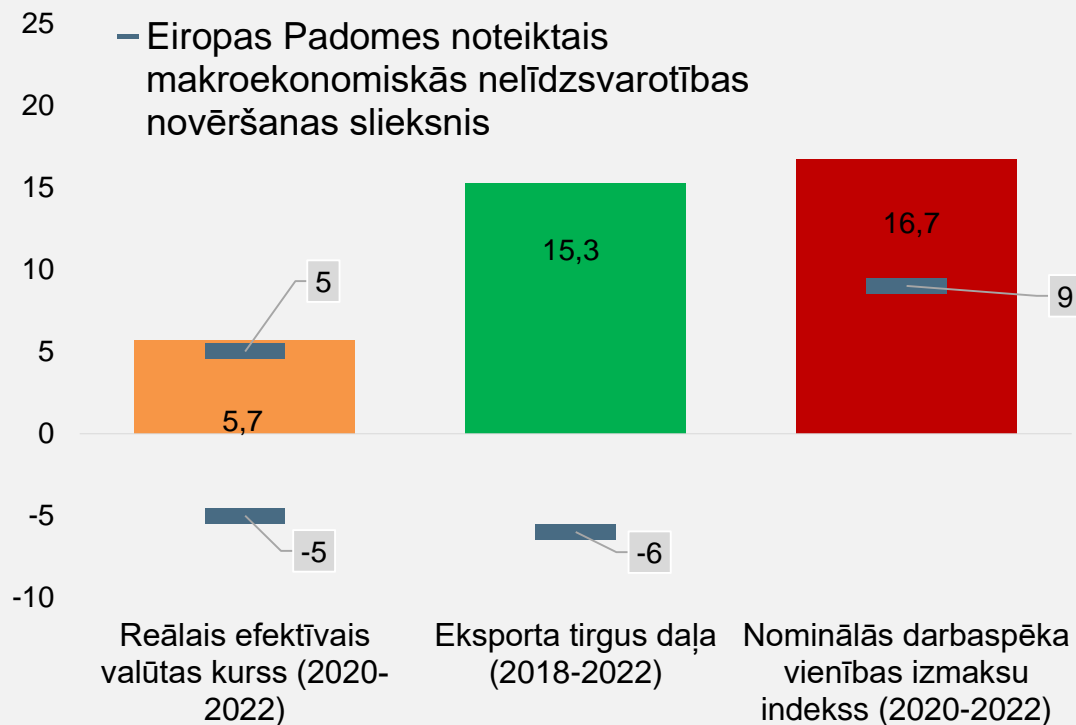
"VAI IR KĀDI FAKTORI, KAS JŪS KAVĒ APGŪT PAPILDU ZINĀŠANAS UN UZLABOT PRASMES PERSONĪGĀS KONKURĒTSPĒJAS PAAUGSTINĀŠANAI?"

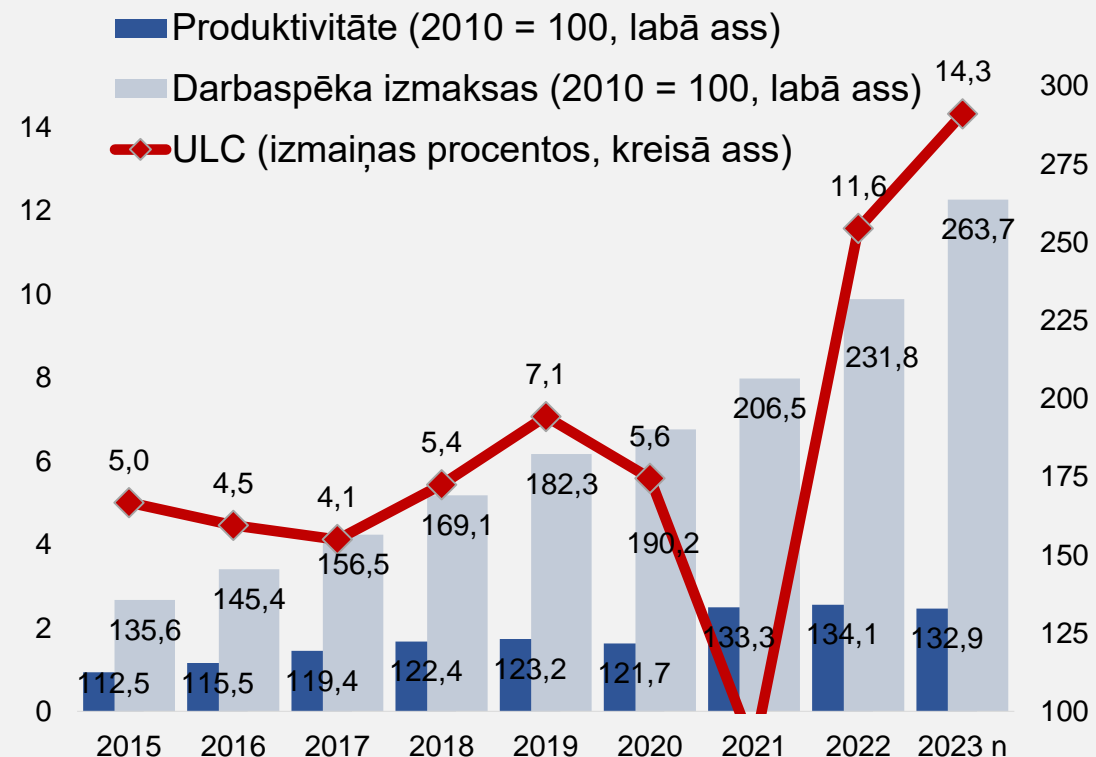
Bāze: visi respondenti

DARBASPĒKA IZMAKSAS AUG STRAUJĀK NEKĀ PRODUKTIVITĀTE, TOMĒR LATVIJAS EKSPORTA TIRGUS DAĻAS DINAMIKA JOPROJĀM IR POZITĪVA

KONKURĒTSPĒJAS RISKI

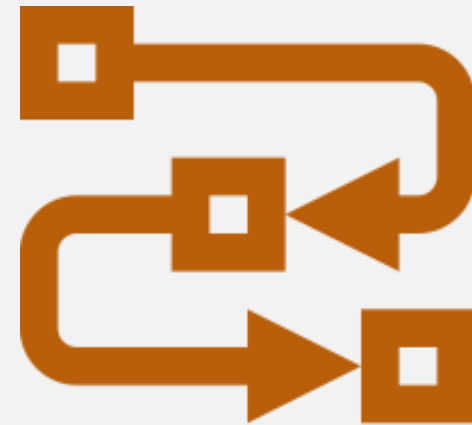

DARBASPĒKA IZMAKSAS, PRODUKTIVITĀTE UN ULC

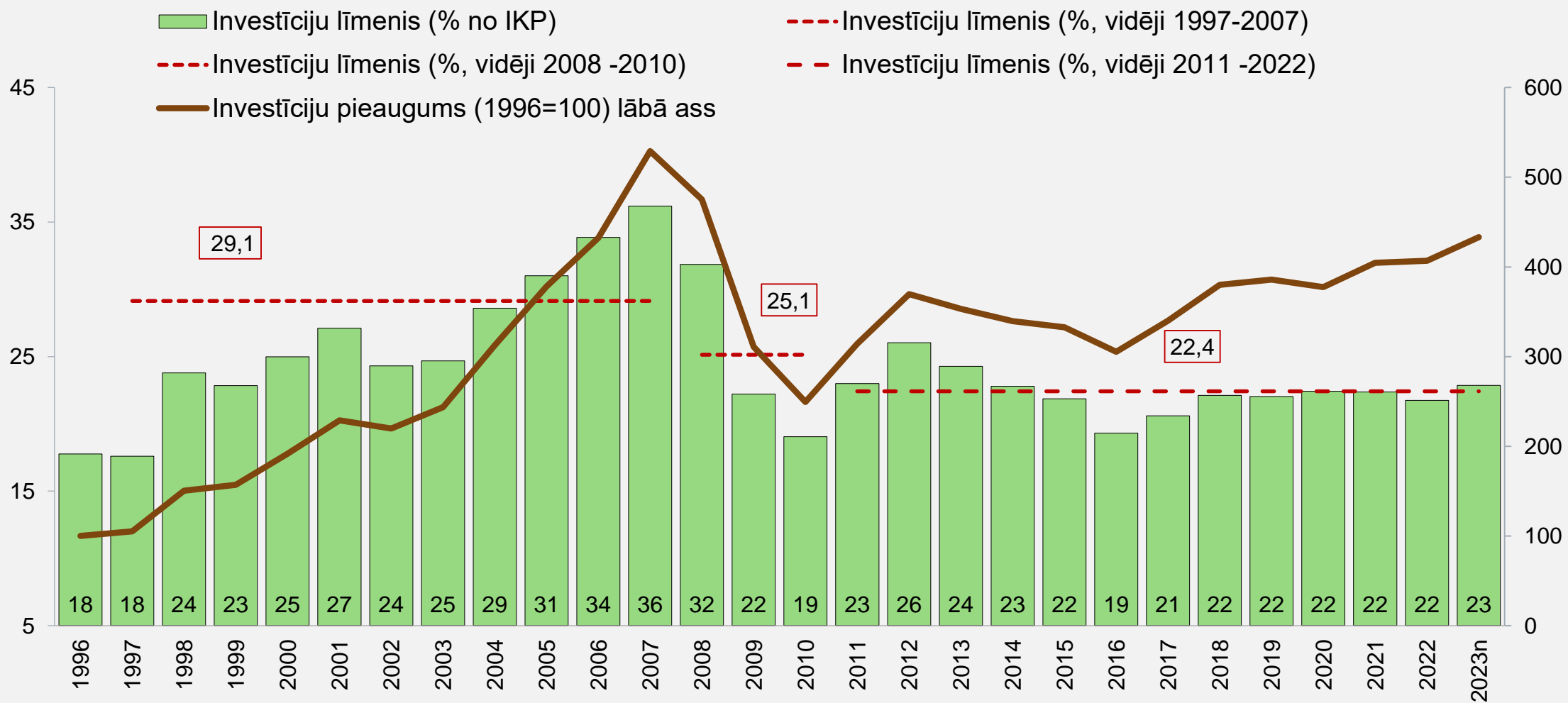

Avots: EUROSTAT, ES Makroekonomiskās nesabalansētības procedūras rādītāji, p - LV PEAK novērtējums.

INVESTĪCIJAS UN KAPITĀLA ATDEVE LATVIJĀ

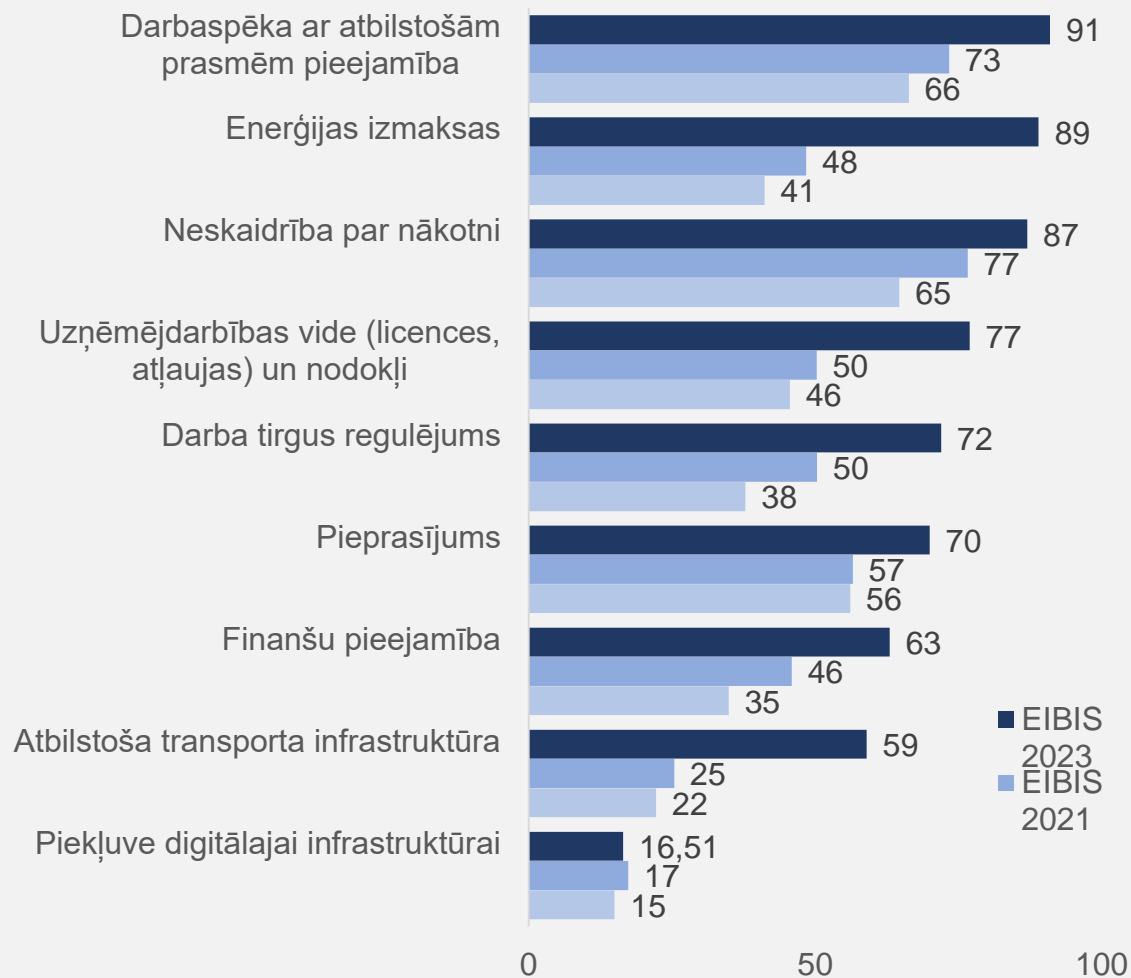
INVESTĪCIJU DINAMIKA UN LĪMENIS LATVIJĀ

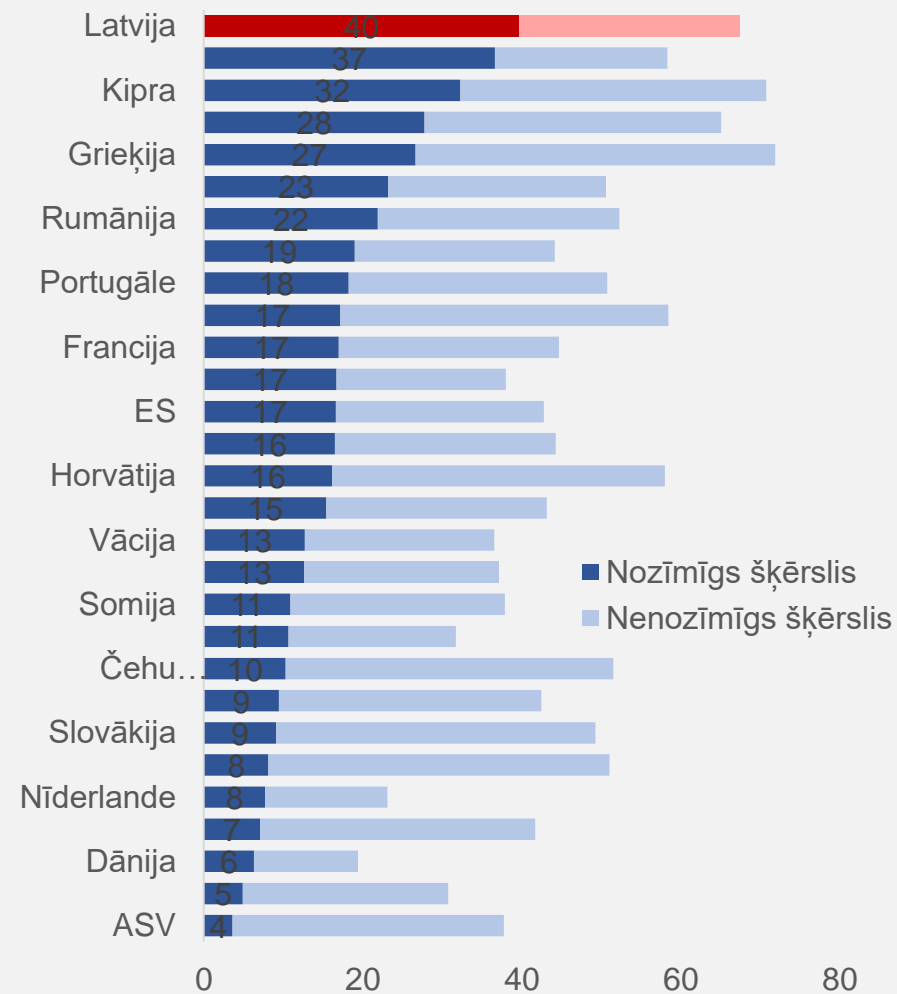
Avots: CSP un autoru aprēķins

INVESTĪCIJU ŠĶĒRŠĻI LATVIJĀ

NOZĪMĪGĀKI INVESTĪCIJU ŠĶĒRŠĻI

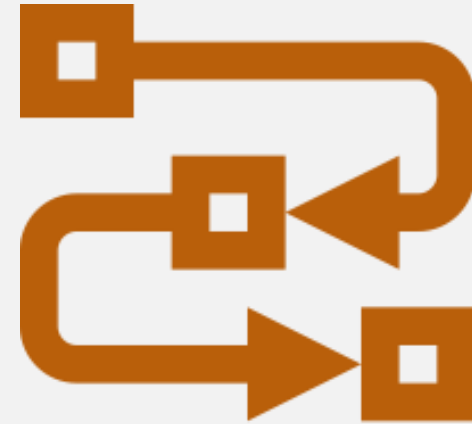

FINANSĒJUMA PIEEJAMĪBA

Avots: Eiropas investīciju bankas aptaujas rezultāti

SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS

SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS (1)

Salīdzinot ar ES augsti attīstītajām valstīm, joprojām saglabājas būtiska Latvijas produktivitātes līmeņa atpalicība

Produktivitātes konverģences dinamikas palēnināšanās liecina par “*produktivitātes slazdu*”, kura pārvarēšanai ir nepieciešams paātrināt strukturālās reformas un būtiski uzlabot inovatīvos risinājumus.

Darba resursu pārdale par labu produktīvajām nozarēm ir nepietiekama, lai būtiski ietekmētu tautsaimniecības kopējā produktivitātes līmeņa straujāku kāpumu.

Produktivitātes pieaugumam arvien vairāk būs jābalstās uz zinātnesietilpīgām darbībām, kuru īpatsvars ekonomikā šobrīd ir mazs.

SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS (2)

Lai veiktu izrāvienu inovāciju jomā, ir jāmaina sabiedrības attieksme (*inovācijas nav hobijs, bet nepieciešams labklājības pieauguma nosacījums!*) un attiecīgi **jāuzlabo inovāciju stimuli**.

Pilnīga digitalizācijas iespēju izmantošana ir būtiska, lai uzturētu produktivitāti un uzlabotu dzīves līmeni.

Darbspēka pieejamībai un kvalitātei ir atslēga produktivitātes paaugstināšanā.

Redzot, ka nākotnē darba tirgū saasināsies darbspēka nepietiekamības problēma, ir **nepieciešams stiprināt pieaugušo izglītības sistēmu**.

Esošais investīciju līmenis Latvijā ir zems. *Vēsturiskā skatījumā, kā arī, ņemot vērā Latvijas ekonomikas pašreizējo attīstības līmeni, investīcijām būtu jāveido vismaz 25,5 % no IKP. Tas nozīmē, ka investīciju atpalcība no to vēlamā apjoma jeb investīciju plaisa pēdējos desmit gados Latvijā ir aptuveni 3 procentpunkti.*

LATVIJAS UNIVERSITĀTES BIZNESĀ, VADĪBAS UN EKONOMIKAS FAKULTĀTES
PRODUKTIVITĀTES ZINĀTNISKAIS INSTITŪTS
“LATVIJAS UNIVERSITĀTES DOMNĪCA LV PEAK”

LV PEAK
LATVIJAS UNIVERSITĀTES DOMNĪCA

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
**BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE**

Paldies!

<https://www.lvpeak.lu.lv/>

KONFERENCE

Produktivitātes dialogs

15/02/24

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE

LV PEAK
LATVIJAS UNIVERSITĀTES DOMNĪCA

Izglītības un zinātnes
ministrija

Ekonomikas ministrija

